

Subtiële make-over van ongrijpbare Erik Satie

RECENSIE, Frits van der Waa

gepubliceerd op 18 december 2008 16:35, bijgewerkt op 16:35

Toen Erik Satie halverwege de twintig was, vierde de romantiek nog hoogtij. Toch is de toneelmuziek die hij in 1891 schreef voor *Le fils des étoiles* al exemplarisch voor de dwarse, eigenzinnige koers die hij zijn leven lang zou varen. Statische klanken en simpele melodieën, akkoorden die nauwelijks functioneel verband met elkaar houden en een volstrekt ontbreken van dramatische elementen.

In de muziektheatervoorstelling *Aantekeningen van een zoogdier* schuiven schaalmodellen van kerktorens langs, ontvouwt zich in een kast, kruipen personen door een tafel en rolt een pianist zich als een embryo op in het inwendige van een witte vleugel — en dat alles in samenspel met de klanken van Satie's muziek, die destijds door de auteur Sar Péladan onwaardig werd bevonden om zijn theatertekst kracht bij te zetten. Het manuscript verdween in een archief en kwam pas in de jaren tachtig weer boven water. Na Christopher Hobbs en Stephan Schleiermacher heeft nu ook de Nederlandse pianist Reinier van Houdt zich gebogen over dit intrigerende werkstuk. Hij heeft gezocht naar een vorm waarin het klinkende aandeel opnieuw als theaternmuziek kon functioneren.

Daartoe heeft hij regisseuse Petra van der Schoot in de arm genomen, die de partituur van een visueel complement heeft voorzien, terwijl componist Piet-Jan van Rossum de muziek aan een nieuwe bewerking onderwierp.

Zonder Saties noten geweld aan te doen heeft Van Rossum het hele, zeventig minuten durende stuk onderworpen aan een subtiële make-over. Hij laat de muziek niet alleen door de pianist spelen, maar ook door radio's, een oude grammofoon, of door onder de piano's verborgen luidsprekers. De klank krijgt steeds weer een ander patina: ruizig, blikkerig, krakerig.

In het derde deel gaat Van Rossum een stapje verder en onderwerpt hij de klank aan transformaties van eigen vinding, zodat akkoorden de gedaante aannemen van etherisch klokgebeier.

Toch levert dat geen stijlbreuk op. De overgang van zwart-witte naar gekleurde filmbeelden is bij wijze van spreken schokkender. Van Houdt toont binnen de bescheiden speelruimte die Satie biedt over veel gevoel voor kleur en nuance te beschikken, maar heeft een minstens zo grote rol als mimespeler. Samen met actrice Barbara Duijfjes volvoert hij een mysterieus spel van rituelen dat veel te raden overlaat, maar volmaakt aansluit bij het ongrijpbare universum aan geluiden dat Satie en Van Rossum getweeën hebben gecreëerd.

Aantekeningen van een zoogdier, van Satie/Van Rossum, door Reinier van Houdt en Barbara Duijfjes. Regie: Petra van der Schoot. Zeebel, Den Haag (16/12). Tournee, zie www.aantekeningenvaneenzoogdier.nl

url: http://www.volkskrant.nl/recensies/kunsttips/article1110913.ece/Subtiële_make-over_van_ongrijpbare_Erik_Satie